

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4451/2021
08.12.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез, Весне Станковић, Драгане Бољевић и Бранке Дражић, чланова већа, у поступку расправљања заоставштине иза смрти пок. АА, са последњим пребивалиштем у ..., одлучујући о ревизији наследног учесника ББ из ..., чији је пуномоћник Златко Милосављевић, адвокат из ..., изјављеној против решења Вишег суда у Зајечару Гж 212/21 од 13.04.2021. године, у седници већа одржаној 08.12.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији наследног учесника ББ, као о изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ решење Основног суда у Зајечару О 593/2020 од 23.12.2020. године и решење Вишег суда у Зајечару Гж 212/21 од 13.04.2021. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Решењем Вишег суда у Зајечару Гж 212/21 од 13.04.2021. године, одбијене су као неосноване жалбе наследног учесника ББ и потврђено решење Основног суда у Зајечару О 593/2020 од 23.12.2020. године којим су за наследнике заоставштине пок. АА, бившег из ..., рођеног године, од оца ВВ, држављанина СФРЈ, преминулог 15.12.1972. године, ближе наведеној у изреци решења, оглашени на основу закона у делу од 2/8 унук ББ, у деловима од по 1/8 прауника ГГ и прауник ДД и у деловима од по 2/8 унук ЂЂ и унука ЕЕ.

Против правноснажног решења донетог у другом степену, наследни учесник ББ је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној применом члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011 ... 18/2020, у даљем тексту: ЗПП), ради разматрања питања од општег интереса и уједначавања судске праксе.

Врховни касациони суд је на основу члана 404. ЗПП, а у вези члана 420. ЗПП и члана 30. став 2. Закона о ванпарничном поступку – ЗВП („Службени гласник СРС“, бр. 25/82, 48/88, „Службени гласник РС“, бр. 46/95...14/22), оценио да су у овом случају испуњени услови за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној ради разматрања

правног питања наследноправне сукцесије у ситуацији завештајног располагања наслеђеном имовином пре доношења решења о наслеђивању.

Због наведеног, применом члана 404. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијано решење сходно члану 408. ЗПП и утврдио да је ревизија основана у оспоравању правилности примене материјалног права.

Правноснажним решењем расправљена је заоставштина иза пок. АА и за наследнике су оглашени његови унуци и прауници по праву наслеђивања иза пок. синова ЖЖ и ЗЗ, са одређеним уделитема.

Према образложењу побијаног решења, заоставштина иза пок. АА расправљена је по законском основу наслеђивања и као законски наследници оглашени су његови унуци ББ, ЂЂ и ЕЕ1 иза пок. синова ЖЖ и ЗЗ и прауници ГГ и ДД иза пок. унука ИИ, сина пок. ЖЖ. Заоставштина је расправљена применом правила о законском наслеђивању јер пок. оставилац АА није сачинио завештање, а околност да је сада пок. ЖЖ сачинио завештање којим је имовином располагао у корист ЈЈ и КК, деце наследног учесника ББ, а пок. ЗЗ у корист ББ, по оцени нижестепених судова није од значаја за одлучивање, с обзиром да се не ради о завештању пок. АА, већ о завештању његових покојних синова.

Ревизијом се основано оспорава изнето становиште нижестепених судова.

У поступку је утврђено да је пок. АА преминуо 15.12.1972. године без завештања, а од законских наследника у тренутку смрти оставио је супругу ЛЛ и синове ЖЖ и ЗЗ, који су преминули у току овог оставинског поступка. У поступку су у два наврата донета решења о упућивању наследника на парницу ради утврђења обима заоставштине, али нема података да су парнице вођене, у више наврата су доношена решења о наслеђивању која су укидана од стране другостепеног суда, а којима су за наследнике на заоставштини у по 1/3 дела оглашавани ЛЛ, ЗЗ и ЖЖ (решења од 25.06.1973. године, 24.12.1974.године, 10.05.2018.године и 24.04. 2019. године). У решењу О.593/2020 од 23.12.2020.године, које је потврђено, наведено је да заоставштину пок. АА чини припадност у 2/4 кп. бр. ..., стамбене зграде и две помоћне зграде на тој парцели из ЛН ... КО ..., 1/1 кп. бр. .../... њива из ЛН ... КО ... и 1/1 кп. бр. ... земљиште и локал бр. зграде 1 из ЛН ... КО Првостепени суд је утврдио да у круг законских наследника пок. АА улазе унуци ББ, ЂЂ и ЕЕ, по праву представљања иза пок. синова ЖЖ и ЗЗ и прауници ГГ и ДД, обоје по праву представљања иза пок. ИИ, унука оставиоца по покојном сину ЖЖ. Унук ББ (овде ревидент) наследником је оглашен у 1/8 дела, као и други унуци оставиоца, а прауници у по 1/8 дела. Такву расподелу другостепени суд је прихватио као правилну када је одбио жалбу наследника ББ, са становиштем да завештања којима су располагали покојни синови оставиоца а којима су обухватили и заоставштину иза свог пок. оца, остају без утицаја, јер тестватор може пуноважно располагати само имовином коју поседује у тренутку завештајног располагања. При том, ради се о завештањима сачињеним након што је смрћу родитеља заоставштина по сили закона прешла на синове и којом су они могли

пуноважно располагати у корист својих потомака, независно од околности што оставински поступак иза оца АА није био правноснажно окончан.

Судови су располагали подацима из исправа садржаних у спису, према којима је супруга пок. АА, ЛЛ преминула 14.02.1977. године и иза њене смрти није вођен оставински поступак, син оставиоца ЖЖ је преминуо 15.08.1996. године са завештањем (његови потомци су ББ и ИИ који је преминуо 09.11.1996. године оставивши иза себе децу ГГ1 и ДД), а син оставиоца ЗЗ је преминуо 07.12.2002. године са завештањем (његови законски наследници су ЂЂ и ЕЕ). Обојица синова су надживела оставиоца АА и мајку ЛЛ. Сваки је у свом завештању одредио коме у наслеђе оставља имовину, укључујући ону која му припада иза родитеља. Покојни ЗЗ је завештањем одредио да ћерци и сину оставља имовину у селу ..., а да имовину иза покојних родитеља и сву осталу покретну и непокретну имовину оставља свом братанцу ББ. Правноснажним решењем Основног суда у Зајечару О 1121/2013 од 29.12.2014. године, иза пок. ЗЗ оглашен је по основу завештања братанац ББ на заоставштини коју чини 1/1 кп.бр. ... са три породичне стамбене зграде и једним објектом по ЛН бр. ... КО ...; 1/3 од кп.бр. ... шума и кп.бр. ... њива по ЛН бр. ... КО Правноснажним решењем Основног суда у Зајечару О 812/96 од 22.09.2003. године, наследницима заоставштине иза пок. ЖЖ оглашени су по основу завештања унуци КК и ЈЈ на заоставштини коју чини 1/2 од кп.бр. ..., зграде пов. 0.0,98 ха и кп.бр. .../г двориште пов. 0.02,89 ха према пл.бр. ... КО ..., те 1/3 кп.бр. ..., ... КО ... и 1/1 кп.бр. ... КО

Имајући у виду изнето и разлоге на којима су заснована решења нижестепених судова, Врховни касациони суд је оценио да се основано ревизијом указује да је материјално право погрешно примењено.

Према члану 6. Закона о наслеђивању („Службени лист СФРЈ“, број 42/65), наследити се може на основу закона и на основу тестаментa.

Према члану 128. став 1. Закона о наслеђивању смрћу лица отвара се његово наслеђе, а према члану 135. истог заоставштина умрлог лица прелази по сили закона на његове наследнике у тренутку његове смрти.

Исту регулативу садржи и Закон о наслеђивању („Службени лист РС“, број 46/95), у члану 2., члану 206. став 1. и члану 212. став 1., важећи у време смрти оставиоцевих синова.

Према члану 87. Закона о ванпарничном поступку, у поступку за расправљање заоставштине суд утврђује ко су наследници умрлог, која имовина сачињава његову заоставштину и која права из заоставштине припадају наследницима, легатарима и другим лицима, а према члану 117. став 1. истог закона да ће у поступку за расправљање заоставштине суд расправити сва питања која се односе на заоставштину, а нарочито о праву на наслеђе, о величини наслеђеног дела и о праву на легат.

Правило да заоставштина по сили закона прелази на оставиоцеве наследнике у тренутку његове смрти важи не само за законске, већ и за завештајне (тестаменталне)

наследнике. При том је завештање (тестамент) јачи прави основ позивања на наслеђе и искључује примену закона као основа позивања на наслеђе.

С обзиром на то да је пок. АА преминуо 1972. године, те имајући у виду да су његови синови сада пок. ЗЗ и ЖЖ пуноважним завештањима располагали имовином у корист својих потомака, и то пок. ЗЗ у корист братанца ББ као сукцесора у односу на имовину иза пок. АА као правног претходника, а пок. ЖЖ у корист својих унука КК и ЈЈ, то се према изнетом не може прихватити као правилна одлука нижестепених судова.

У поступку расправљања заоставштине иза пок. АА, нижестепени судови су пропустили да цене садржину и дејство пуноважних завештања оставиочевих синова који су преминули после оставиоца, а што је, супротно закључку тих судова, од утицаја на правилност одлуке у погледу круга наследника и припадајућих удела у наслеђивању, због чега су побијана решења морала бити укинута на основу члана 416. став 2. ЗПП.

У поновном поступку, првостепени суд ће поступити по примедбама из овог решења, тако што ће код расправљања заоставштине имати у виду садржину пуноважних завештања оставиочевих синова у погледу имовине која је била предмет тих располагања, те оглашених завештајних наследника, водећи рачуна да имовина обухваћена завештањима не може бити предмет законског наслеђивања у конкретном случају и сходно наведеном утврдити обим заоставштине и круг наследних учесника који треба да буду обухваћени у расподели оставинске масе пок. АА, те о правима наследника одлучити правилном применом материјалног права.

**Председник већа – судија
Марина Милановић, с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић